

Referat af møde i Normudvalget

Onsdag den 10. marts 2021 (Teams)

Deltagere:

Medlemmer af Normudvalget:

Jørgen Eriksen (JER), Institut for Agroøkologi (AGRO), AU (formand)
Steen Bonde (SBO), Landbrugsstyrelsen (LBST)
Emilie Marie Øst Hansen (EMMOH), Departementet (DEP)
Brian H. Jacobsen (BHJ), Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi (IFRO), KU
Christian Friis Børsting (CFB), Institut for Husdyrvidenskab (ANIS), AU
Hanne Bach (HBA), DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, AU
Jens Elbæk (JEL), SEGES
Leif Knudsen (LEK), SEGES

Dato: 8. april 2021

Side 1/4

Ad hoc deltagere:

Christina Paulin Wright (CHPAWI), Landbrugsstyrelsen (LBST)
Tove K. Kruse, (TOKRUS), Landbrugsstyrelsen (LBST)
Jakob Møgelvang (JAKM), Landbrugsstyrelsen (LBST)
Signe Kynding Borgen (SIKYBO), Landbrugsstyrelsen (LBST)
Jens Erik Ørum (JEØ), Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi (IFRO), KU
Johannes L. Jensen (JLJ), Institut for Agroøkologi (AGRO), AU
Lene Hegelund (LHE), Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (DCA), AU
Ingrid K. Thomsen (IKT), Institut for Agroøkologi (AGRO), AU (referent)

Dagsorden

1. Godkendelse af dagsorden.
2. Nyt fra Landbrugsstyrelsen. *Steen Bonde*
3. Status for kommissorium og forretningsorden for Normudvalget samt arbejdsbeskrivelser for arbejdsgrupperne. *Christina Paulin Wright*
4. Status for arbejdet i arbejdsgruppen vedr. kvælstofprognosen og indstilling af kvælstofprognose 2021. *Christina Paulin Wright*
 - Kvælstofprognose 2021. *Leif Knudsen*
 - NMIMO-analyse af kvælstofprognose 2021. *Jens Erik Ørum*
5. Normtal for husdyrgødning. *Christian Friis Børsting*
6. Status for revision af opgørelse af minimum antal græsningsenheder. *Leif Knudsen*
7. Opdatering af Drejebogen (Procedurer for indstilling af kvælstof- og udbyttenermer). *Johannes L. Jensen*
8. Næste møde: dagsorden, oplæg mm.
9. Eventuelt.

Referat

Ad 1. Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt.

Ad 2. Nyt fra Landbrugsstyrelsen

På grund af omorganisering i LBST havde SBO afløst Sonja Canger i Normudvalget, hvor han tidligere har været medlem. SBO oplyste, at præcisionsjordbrug og efterafgrøder indeholdende bælgplanter vil indgå som virkemidler i den kommende bekendtgørelse. CHPAWI oplyste, at de normjusteringer for JB11, der blev vedtaget af Normudvalget i januar, nu er i høring.

Ad 3. Status for kommissorium og forretningsorden for Normudvalget samt arbejdsbeskrivelser for arbejdsgrupperne

Ifølge CHPAWI er kommissorium og forretningsorden stort set færdiggjort, men der udestår fortsat lidt arbejde ift. medlemmer. JER foreslog, at da listen over medlemmer findes i et separat bilag, kunne kommissorier og forretningsorden sendes ud til Normudvalget, hvor bilag med navne skulle betragtes som midlertidige. Det blev aftalt, at CHPAWI sender materiale ud snarest med henblik på godkendelse på næste møde i Normudvalget.

Ad 4. Status for arbejdet i arbejdsgruppen vedr. kvælstofprognosen og indstilling af kvælstofprognose 2021

CHPAWI orienterede om arbejdet i Prognoseudvalget. Datagrundlaget fra kvadratnettet til kvælstofprognosen vil blive styrket indtil 2023, bl.a. ved at inkludere jordprøver fra marker med grovsand, vinterraps og efterafgrøder. Fra 2024 forventes en overgang til modellen NMIMO, der skal understøttes af 50 årlige jordanalyser.

LEK præsenterede Prognoseudvalgets forslag til kvælstofprognose 2021. Jordprøver til prognosen skal ifølge gældende procedure udtages i ubevokset jord eller i vintersæd, og bl.a. på grund af det stigende areal med efterafgrøder havde det kun været muligt at anvende jord fra 115 prognosepunkter. Nogle af disse prøver måtte kasseres, hvilket reducerede antallet til 105. Perioden 2020/2021 havde været nedbørsfattig i forhold til de foregående 11 år, og indholdet af N_{\min} var i overensstemmelse hermed på et højt niveau. I et Scenarie 1 var Danmark på baggrund af nedbørsniveau pr. kommune opdelt i to grupper, A og B, hver med et tilstrækkeligt antal målepunkter til, at resultatet var pålideligt. I gruppe A, hvor nedbørsunderskuddet var størst, blev der indstillet en kvælstofprognose på -10 og -15 kg N/ha for hhv. finsand (JB2 + JB4) og lerjord (JB5-6 + JB7-9). I gruppe B, hvor nedbørsunderskuddet var lavere, var indstillingen -10 og -5 kg N/ha for hhv. finsand og lerjord. Der var således ikke logisk sammenhæng mellem sand og ler i gruppe B, men det var valgt at lade estimerne være baseret på de ret entydige måleresultater. På landsplan ville prognosen under Scenarie 1 betyde en reduktion på lidt over 12.500 t N i 2021 svarende til ca. 5 kg N/ha landbrugsareal. Scenarie 2, hvor hele landet var i samme gruppe, udløste en prognose på -10 kg N/ha på de to jordtyper med en samlet reduktion svarende til Scenarie 1. Prognoseudvalget havde fundet, at prognosen under Scenarie 1 var den fagligt mest korrekte. Desuden var indstillingen, at den nye JB11-kategori generelt skulle have en prognose på 0. Betydningen af de fejlagtige nedbørsdata fra DMI blev diskuteret, men der var enighed om, at man på nuværende tidspunkt ikke kunne gøre andet end at anvende de eksisterende data til opdeling af landet i grupper efter nedbørsoverskud.

Indstillingen til kvælstofprognosen under Scenarie 1 blev godkendt. Ifølge JAKM skulle prognosen kunne bekendtgøres mandag den 15. marts.

JEØ præsenterede indstilling af kvælstofprognose 2021 baseret på modellen NMIMO. Modellen bygger på 30 års målinger i kvadratnettet, herunder vejret i perioden fra september til marts, forfrugt, hovedafgrøde, gødning, tekstur mv. Endvidere indgår års- og trendkorrektioner. I forhold til indstillingen baseret på jordprøver gav NMIMO i 2021 en lavere kvælstofprognose, men med god overensstemmelse i landsopdelingen. I modsætning til 2014-19, hvor NMIMO gav en god prædiktions af N_{\min} uden årskorrektion, ville der således være behov for en årskorrektion i 2021. Dette viste ifølge JEØ betydningen af de fortsatte udtagninger af jordprøver, der er planlagt efter overgang til en hovedsagelig modelbaseret prognose i 2024. Indtil da vil NMIMO blive videreudviklet, bl.a. på baggrund af det datasæt, der opnås i det udvidede måleprogram i Kvadratnettet i 2021-23.

LEK viste herefter resultaterne fra det fulde måleprogram i Kvadratnettet 2021, hvor der var udtaget jordprøver fra punkter, der ikke indgår i prognoseindstillingen, herunder marker dyrket med efterafgrøder, vinterraps samt på grovsand. I punkter bevokset med efterafgrøder var der målt N_{\min} på samme niveau som i prognosepunkterne. Dette var et vigtigt aspekt, da kvælstofprognosen generelt er gældende, hvor der har været dyrket efterafgrøder. For vinterraps var N_{\min} højere i gødede punkter end i ugødede. Endelig var der gennemført målinger på grovsand. Alle data vil indgå i videreudviklingen af NMIMO.

Ad 5. Normtal for husdyrgødning

CFB orienterede om, AU har udarbejdet to rapporter til NEC-udvalget vedr. effekten af reduceret protein til malkekøer og slagtesvin på ammoniakudskillelsen fra produktion. På baggrund heraf er der indgået frivillige aftaler mellem FVM og de to brancher om reduceret protein til slagtesvin og malkekøer fra 2021. Fra august 2021 modtager Arla mfl. mejerier kun nonGM-mælk. Det kan evt. øge fosforindholdet i gødning, hvis rapskage erstatter soja, som er dyr at købe i nonGM udgave. Der findes pt. data fra den andel af producenter, der leverede non-GM i 2020, men det er ikke sikkert, at alle de andre mælkeproducenter, der nu også skal levere NonGM, vil bruge en tilsvarende mængde raps. Det er bl.a. muligt at bruge hestebønner som erstatning for soja, der ikke øger fosformængden. I begge de nævnte tilfælde vil AU se konservativt på sagen, så normtallene kun ændres i forhold til opsamlede data, dvs. fra 2020, selvom der måske vil komme ændringer i løbet af gødningsåret 2021/22. Producenter har dog mulighed for at anvende korrektionsformler, hvis der sker ændringer ved den enkelte producent.

CFB oplyste endvidere, at de fleste kapitler i opdateringen af Rapport 36 om Normtal for husdyrgødning er på plads og snart lægges på ANIS-hjemmeside. CFB forventer derudover en samlet publikation i 2021 til erstatning af Rapport 36, når alle kapitler er på plads. I hvert kapitel vil det tydeligt fremgå, at AU har ansvaret for normtallene, og det er beskrevet, at data er leveret fra brancherne, samt fundet i litteraturen. Der er også angivet hvilket år, de forskellige data stammer fra.

DCA og DCE havde ifølge CFB aftalt at indlede en proces om et tættere samarbejde vedr. udarbejdelse af landstallene for mængden af N, P og K i husdyrgødning, som bl.a. er baseret på normtal for de enkelte dyr. Endelig oplyste CFB, at der i efteråret 2020 havde været en del forespørgsler fra ministerierne vedr. gødning fra mink grundet erhvervets nedlukning.

Ad 6. Status for revision af opgørelse af minimum antal græsningsenheder

LEK orienterede om, at der pågår en revurdering af data og beregning af Vejledningens tabel *Minimum antal græsningsenheder (GE) pr. ha. (for at normerne for græskategorien kan anvendes)*. Tabellen har betydning for, at gødskningen af græsmarkerne står i forhold til anvendelsen. LBST havde bedt om et nyt system, hvor der ikke som for nuværende skulle indgå krav om slæt. Arbejdet, der sker i samarbejde med AU, var i gang, og proceduren til beregningen af minimum antal græsningsenheder vil indgå i den reviderede Drejebog.

Ad 7. Opdatering af Drejebogen (Procedurer for indstilling af kvælstof- og udbyttenermer)

JLJ oplyste, at opdateringen af Drejebogen var i gang. Af udeståender var bl.a. afsnit om minimum antal græsningsenheder, kommissorier samt at inkludere forfrugtsværdier i analogitabellen. JLJ havde gennemført tjek af prisudsving ("kattelommen"), som Normudvalget i marts 2020 havde besluttet skulle gennemføres årligt. Forskellen mellem den indstillede kvælstofnorm og den økonomisk optimale kvælstofmængde for forsøgene var for vinterhvede og vårbyg ændret hhv. 0,54 og 0,76 kg N/ha ved brug af 2016-2020 priser i stedet for 2015-2019 priser. Da forskellen mellem indstillet og forsøg i forvejen var 1,76 kg N/ha for vårbyg, øgedes forskellen til 2,52 kg N/ha, dvs.

over 2,5 kg N/ha, som er vedtaget at bruges som grænse for, hvornår normen skal ændres med 5 kg N/ha. JLJ fandt, at en ændring på 0,76 kg N/ha forårsaget af ændringer i priser var for lille til at kunne berettige en ændring af normerne, selvom forskellen for vårbyg samlet set oversteg 2,5 kg N/ha. JLJ foreslog derfor, at definitionen af "kattelemmen" blev justeret, så ændrede prisforhold kun skulle medføre en normændring, hvis ændringen mellem den indstillede kvælstofnorm og den økonomisk optimale kvælstofmængde for forsøgene er på over 2,5 kg N/ha ved brug af nye priser sammenlignet med priserne benyttet ved indstillingen.

Normudvalget var enig i, at det ikke skulle ske ændringer af normerne i den kommende planperiode på baggrund af de gennemførte beregninger. Det blev desuden aftalt, at "kattelemmen" skulle tages op igen på næste møde.

Ad 8. Næste møde: dagsorden, oplæg mm.

JER forventede et efterårsmøde i Normudvalget i oktober eller november. Foreslåede oplæg var husdyrgødningsnormer, normer til grovfoder, "kattelemmen" og eventuelt normer til juletræer afhængigt af alder.

Ad 9. Eventuelt

LEK ønskede endnu en tilbagemelding på, hvorvidt kvælstofprognosen ville blive offentliggjort den følgende mandag. Dette bekræftede JAKM og CHPAWI.